

Stráža v viharju

Izhaja vsak četrtek • Posamezna številka stane Din 1.50
Celoletna naročnina Din 35.— • Čekovni račun: „Straža v viharju“, Ljubljana, št. 16.790

Izdaja: Konzorcij „Straže v viharju“ (A. Tenež) • Urejuje: R. Čuješ
Uredništvo in uprava: Ljubljana, Miklošičeva 5 • Tisk Jugoslovanske tiskarne (K. Čež)

Ljubljana, 5. maja 1938

Leto IV — Številka 26

Za kruh in krov

Nekaj o katoliškem radikalizmu.

»Molči, prijatelj! Naša stranka ni za delitev odpuškov ustanovljenal« je zavrnil 1908 dr. Krek stolnega vikarja Jožefa Potokarja, ko mu je le-ta tožil, da je bil kljub uspehim državnoborskim političnim obisk misijona v stolni cerkvi v Ljubljani vendarle majhen. Na prvi pogled je to trd odgovor, vendar pravilen v tem pogledu, da se moramo čuvati iz vere napravljati politikum. Na drugi strani pa tudi katoliški misijoni ali sploh katolištvo, kakor je izpajal nedavno ameriški nadškof kardinal Mundelein v enem svojih govorov: »ne sme biti samo besedičenje, ampak dejanje«.

Socialna stiska zahteva danes od katolicev več kot samo nekaj lepih opominov in svetopisemskih izrekov. Brezposelnega, lačnega, potrtega delavca ne morete utešiti samo s tolažbo na lepšo večnost, če nčete vzbudili njegovega posmeha, ali celo njegove jeze. Preprosti mož iz ljudstva hoče vse te krščanske resnice videti splojnene v dejanju, če ne, vas nažene, da je »pasja vera boljša kakor vaša«. Kako je dejal Kristus: »Po njih sadovih jih boste torej spoznali.« Bogoslužje, občestvo, to so lepe reči, ki pomenijo, prenešene v praktično življenje, če naj so resnične: varstvo mater, odov in sirot, zaščito stiskanih in zatiranih, zavarovanje za bolezen in starost, kratka: vsa dela krščanske ljubezni. Kako prazno bi brez tega pri mašnem darovanju zvenel klic: »Molite, bratje! Iskrenost tega liturgičnega poziva in naziva zahteva praktično krščanstvo. Hlebi in ribe se morajo pomnožiti, da se bodo nasitile množice, ne samo na duhoven, ampak tudi na dejanski način. Priznati si moramo, da so nekatere socialistične zahteve prav za prav naše krščanske naloge, tako je mislil v omenjenem govoru kardinal Mundelein.

Socialna stiska je največja ovira verskega razvoja: Kruh in krov sta najmočnejša temelja za versko življenje, za družino, za krščansko kulturo. Vsem gre najprej za kruh in krov. Le gorovite o lastnosti krščanske družine, kaj ji bo vaše govorjenje koristilo, če nima ne kruha ne strehe. Vsak ptič si spletel najprej gnezdo, potem pridejo mladiči. Tudi katoliki med drugim ne smemo prezreti skrbi za kruh in krov. Kruh in krov vzdržujeta družino kakor vzdržujejo družine domovino in državo. Popsod po naših mestih in tudi že po trgih se dvigujejo visoke in ponosne palače, naš mali in najmanjši človek pa še vedno moleduje za kruh in krov. Tudi kratko bo stala naša kultura na zadovoljivi višini, kadar bo naš delavec, govorimo o teli, ki hočejo res delati, našel svoj kruh in krov. Akbne bomo in kjer ne bomo iz Kristusovih nauk izvedli praktičnega krščanstva, tedaj in tam ne bodo nič zalegli vsi zveličavni opomini in izreki. Božje kraljestvo

sloni na dejanju ljubezni, toda ne v »dejanju«, ki ga obujamo z besedo, marveč v dejanju, ki ga kaže vsak v svojem življenju. Praktično geslo božjega kraljestva je le eno: »Karkoli ste storili kateremu izmed mojih najmanjših bratov« itd. Tudi poslednja sodba se bo glasila o izpolnjeni ali neizpolnjeni dolžnosti za kruh in krov.

Naši nasprotniki govore proletariatu mnogokaj o kruhu in krovu. Torej radikalizem proti radikalizmu. Katoliški radikalizem! Proletarci so pogostokrat bliže Bogu kakor mlačnost nekaterih naših krščanskih meščanov, strankarjev in društvenikov. Večini delavstva gre naposled le za stalen kruh in krov, in ko bi ga dobili, bi šli mirno svojo pravo pot. Meščanski imoviti sloji, zlasti kapitalistični, imajo oboje, kruh in krov v najboljši meri in obliki, pa jih malo zanima vprašanje, kako bi prišli bliže k Bogu. Naše obnovitveno delo se mora torej začeti s proletarci. Pri tem pa ne smemo prezreti načina, kakor smo ga kratko načrtali že v naslovu. Seveda mora biti vselej in popsod duh tega dela navdihnjeno od božje ljubezni: »ste meni storili...«

Tako delo pa potrebuje in pričakuje sodelovanje duhovnih moči vsega ljudstva. In ko pravimo: vsega ljudstva, mislimo v prvi vrsti tudi na izobražence, ki jih večkrat iz neopravičljivih in nerazumljivih ozirov ločimo in razdaljujemo od ljudstva. Prav zaradi te neplodne in nenaravne ločitve in razdalje zastaja in zastane toliko dobrega dela med nami. Vsi sloji in stanovi so ljudstvo in vsem mora biti na srcu skrb za splošni blagor v mejah in razmerah, kakor so dane slehernemu izmed nas.

Zdravja za telo in dušo!

Na svetu je več dobrih kot slabih. Vendar imajo slabi premoč, ker so drznejši.

S. Smiles: Značaj.

Morda bi mogli označiti javno življenje sicer nekoliko pretiravano, vendar pa že precej upravičeno kot polje, kjer sta dobro in zlo popolnoma enakopravna. Za posamezne primere bi mogli upravičeno trditi še več: zlo uživa popolno svobodo, dobremu nastavlja ovire in težave, če ga že celo naravnost ne zatirajo.

Čeprav je človek bistveno duhovno in snovno bitje (poudarek je na vezniku, saj bi o človeku samem mogli reči, da je nekak veznik sicer ločenega snovnega in duhovnega sveta, ki sta drugače zvezana le vzročno; Bog je povzročil — ustvaril — snovnost) in čeprav je tudi izkustveno dokazano, da more človek uspevati le, če vlada med dušo in telesom so-

Maria duce non fatigaris

Saj Ti je znan, draga sestra, prvi kongregacijski pozdrav pok. p. Regalata: Maria duce non fatigaris. Globoka resnica, vodnica meni in Tebi.

Marija in midve sva eno. Z jutranjim pozdravom hitiva tako radi k Njej, in z Njo k Sinu, da sva močnejši in lepši, z njeno svetinjo na delo. Roka ob roki, srce ob srcu, tako varna je sleherna pot pod njenim materinskim plaščem. Kajne, najlepše nadomestilo najinih mater. In še tam po stopnicah in predavalnicah in dvoranah nama tiho in tako zvesto sledi. Pogovarjava se s tovarišicami in tovariši, Ona je zraven, poslušava predavanja, Ona je zraven, študirava, Mati je zraven, Mati pomaga — vse karkoli delava in sva, Mati je pri nama. O Marija, kako je nama Tvoja zvestoba dobrodošla, kako sladka je zavest, da je Tvoja pot varna in kako trdno prepričanje, da bova ob Tvoji roki vse prav storili, da se bodo celo najine slabosti v zlato spremenile. Samo mnogo in prav morava ljubiti, samo da sva eno z Marijo. Resnično, vse življenje bom pri Tebi tako zelo rada, posebno še zdaj, ko je naša pot tako nemirna.

Glej, sestra, Ona vse ve in naju prav v vsem razume in more tudi tam pomagati, kjer vsi odpovedo. Največja med ženami, Devica, Mati in Gospa, Marija, najboljša med akademičarkami. Ob največjem vrelcu Resnice in Modrosti je zajemala v neprestanem stiku z življenjem, polna milosti in Gospod je bil z Njo. Ta pot je prava, le zvesto po njej, sestra!

Saj Ti je znana ona stara slika, ki predstavlja Marijo, kako ogrinja s svojim plaščem množice ljudi. Tudi midve sva med njimi. Na njenem dobrem srcu počiva tako mnogokrat najina študirajoča glaviča. V tihoti in preprostih besedah spoznavava v Njeni šoli višek

filozofije: Boga ljubiti in Njemu samemu služiti. In kako sva srečni, otroka Marijina!

V ljubezni, zaupanju in ponižnosti pojeva z množico slovenskih deklet k Tebi, Kraljica najinega majnika: Marija skoz življenje...

ni skupnosti prvenstvena. Če je duša bolna, tudi sicer fiziološko zdravo telo ne uspeva in vsa skrb za telo je zaman, če isti ljudje, ki si toliko prizadevajo za telo, obenem sami dejanjsko ali vsaj tako, da dopuščajo zlu, ki duše kvari, popolno svobodo uničevalnega delovanja, povzročajo, da duše boleajo in zamirajo.

Že površen pogled v javno življenje nam jasno dokazuje, da je zmot, laži, npravne pokvarjenosti, izlivov duhovnega gnoja pod krinko »znanstvenih izsledkov in pripomočkov«, osladnosti in čutnosti prepolnega leposlovja itd. toliko, da že davno presega po razširjenosti, kričavosti, vsiljivosti in vablivosti resnico, poštenje in npravno življenje. Če hočemo, da resnico sploh še kdo slišati in zvedeti more, moramo že porabiti vsa najmodernejša sredstva reklame, kakor da bi šlo komu za osebno korist.

Države se temu blatu in nesnagi, ki si mnogokrat nadeva krinko znanosti in umetnosti, redno veliko ne upirajo. Da bi ga zakonito preprečile, se zgodi le redko, kadar nastopi le

Med Scilo in Karibdo

Komentarji o »ponujeni roki« in o odgovoru papeža in francoskih škofov se v vseh deželah množijo in često to, kar je v prvih virih jasno, zatemnjujejo in skale. Za nas je odločilna beseda papeža Pija XI.: »Komunizem je nekaj bistveno slabega, zato prav v nobeni reči ne bo z njim sodeloval, komur je mar krščanske kulture,« ki jo je zapisal v okrožnici proti komunizmu in prav tako druga njegova beseda: »Le sprejmimo njihovo ponujano roko, toda zato, da jih potegnemo h Kristusovemu nauku.«

Iz tega sledi, da se iz komunističnega sistema ne da izluščiti ta ali ona točka: borba proti kapitalizmu, pravica delavca do polnega donosa dela, za katero bi se mogli skupno boriti, ali da bi mogli reči: Strnimo se v skupno proletarsko fronto, da predvsem kapitalizem (oz. fašizem) vržemo; za plen (tako rekoč) se bomo že zgovorili.

V vseh teh primerih pomenijo isti izrazi nekaj drugega za komuniste, nekaj drugega za nas.

Pri zgradbi bodočega reda, ureditve države, sožitja narodov itd. je trajno sodelovanje, ki je dogovorjeno n. pr. med katoliško in komunistično stranko, izključeno. Saj je »naše delovanje prerojeno z duhovnostjo, vaše s snovnostjo...« pravi papež Pij XI. kardinalu Verdierju: vse naše pojmovanje o državi, o odnosu med kapitalom in delom, o vrednotah narodnosti itd. je drugačno kot pojmovanje komunistov. Pri delu bi se nehote napačne ideje prerinile na površje in to tembolj, če komunisti namerno iščejo skupnih akcij, da bi tem lažje v kalnem ribarili.

Vedno pa moramo pri vsej borbi proti komunizmu izločiti borbo proti osebam. Ponekod je bilo med katoličani raznih narodov tolmačenje papeževih besed enostransko. Od stavka

že v preveč kričeči obliki, če pa je že kak zakon, ga navadno čuvarji postave ne izvajajo.

Pa tudi katoličani tukaj ne spolnjujemo svojih dolžnosti. Pretihi, preponižni in preskromni smo, tako da postaja to naše molčanje že naše zadolženje. Kljub temu, da imamo polno resnico, le premnogokrat molčimo, (včasih nam seveda molk v tisku vsilijo), ko se hrupno širi usodna zmeta ali se kričeče oznanja laž in kljub temu, da predstavljamo v našem narodnem občestvu toliko večino, da so vsi nekatoliški in protikatoliško usmerjeni le bolj kot neznatna senca na sliki, ki prav zato ostale svetle barve še izraziteje poudarja, si komaj kdaj drznemo nekoliko previdno opozoriti, da bi bilo vendar prav in umestno, če bi n. pr. predvajanje tega ali onega filma odpadlo itd. Se več. Tako smo že otropeli, toliko smo že smisel za dušno zdravje izgubili, da se često celo sami pri sebi zlu ne ustavimo, ampak si ga še kupujemo. Kako bi si mogli drugače razložiti dejstvo, da kljub vsemu pri nas še more uspevati izraziti protikatoliški in protiverski framazonški tisk, da se slabe knjige še vedno na našem književnem trgu pojavljajo, pa o njih kvečjemu še kdo napiše, da so »samo za zrele ljudi« ali »samo za kritične bralce«.

Teža čuta manjvrednosti in neumestnega strahu pred vpitjem naših svetovno nazornih nasprotnikov mora biti pri nas že enkrat konec. V sebi moramo poživiti zavest odgovornosti pred Bogom in pa pred svojim narodom, ki jo imamo za svoje in za narodno duševno zdravje. Skrbni za dobrobit telesa moramo pridružiti še povečano skrb za dušo. Brez ozira na kogar koli in na kar koli moramo najprej v sebi, pa tudi v vsem javnem življenju uveljaviti pravico do obstoja samo resnici, poštenju in npravnosti in odreči pravico do obstoja vsemu, kar duševno zdravje slovenskega naroda kvari in uničuje. Če namreč dušnega zdravja svojega naroda ne bomo ohranili, bodo tudi skrbi za telesno zdravje naroda odveč, ker bo propadel.

»komunizem je v sebi zločest« so sklepali, da more od komunista priti samo nekaj slabega in da vsak stik z njim že okužuje. Torej nikdar z njimi govoriti, niti od primera do primera z njimi sodelovati, pri nobeni akciji, niti recimo v podpornih društvih, za kak izlet, za izpopolnitev univerze itd.

V drugi ekstrem so zašli oni, ki so v strahu pred fašizmom in nacionalnim socializmom dejali: Pred dejstvi zginjajo teorije. Da rešimo sebe in svet fašizma, pojdemo v ljudsko fronto, sodelujmo s komunisti proti nacionalnemu socializmu, diktaturam, fašizmu. Pri tem mislijo, da bo plemenitost skupnega namena, recimo borbe za slovenstvo ali za demokracijo premagala škodljivost komunističnih teorij. Toda to je vprašanje, ali so se komunisti za ta poseben primer res odpovedali svojim teorijam in ali iskreno mislijo ali pa hočejo izrabiti to skupno akcijo za sredstvo, da z našimi glasovi, našim prestižem, pod našim plaščem končno zmagajo in nas potem zapode, kar so doslej storili v Španiji. V tem primeru bi bili mi katoliki plačani »žolnirji«, ki zdaj služimo pri tej, zdaj pri oni fronti, a svoje lastne fronte si ne upamo postaviti. »Veruj v srcu, kadar stojiš v vrsti pa molči«, to bi bila usoda teh katoličanov.

Iz tega bi mogli izvajati nekaj praktičnih izsledkov:

1. Ne sodelujmo kot skupina s skupino pri državno političnih akcijah, pri socialnih načrtih in njihovih izvedbah, pri izgraditvi narodne kulture in prosvete (šolstvo, slovstvo, umetnost, film itd.) s komunisti.

2. Možnost sodelovanja v konkretnih primerih od primera do primera s komunistično skupino naj pretresa organizacija, nikdar ne posameznik, tako da sodelujemo kot člani kat. občestva. Organizacija naj se pri tem resno posvetuje z drugimi činitelji in naj posluša nasvete Cerkev, da bo delovanje tako, da delujemo kot udje Kristusovega telesa.

Večkrat je v Evropi položaj tak, n. pr. v parlamentu ali na univerzi, da je treba računati z obstoječo komunistično organizacijo. Tedaj velja načelo disciplinirane podrejenosti do sklepov organizma, ki je v vesti dolžan, motriti položaj v luči cerkvenih načel in navodil.

3. Ljubezen do posameznih komunistov, apostolat med njimi, občevanje z namenom, da bi jih pridobili za Kristusa, za dela usmiljenja itd. so najiskrenejša želja Cerkev in papeža! Ponujeno roko torej primimo, toda tako, da jih z močjo ljubezni in resnice potegnemo na našo stran.

Verska svoboda v rdeči Španiji

V komunističnem listu »Jour« je Louis Cazalo napisal sledeče o verskem preganjanju v rdeči Španiji: »Pri nas verskega življenja ni več, kler in verniki so bili zdecimirani. Cerkev so ali porušene ali spremenjene v vojašnice. Trdim, da v tem času v vsej republikanski Španiji ni niti ene cerkve, ki bi služila svojemu pravemu namenu. Trdim nadalje, da ni več španskega duhovnika, ki bi mogel svobodno izvrševati svoj poklic, ali ki bi se drznil javno pokazati. Španski katoličani se zbirajo v manjšem številu v prijateljskih hišah in na zelo skrivnih krajih. Eden izmed zbranih, ki se pa v ničemer ne loči od ostalih, se nenadoma vzdigne in jih blagoslovi... to je duhovnik!«

»Service d'Informations espagnole« poroča med drugim o poroki na skrivnem kraju. Ta »zločin« so izvršili duhovnik, poročenca in priče v republikanski ječi. Taki primeri so v rdeči Španiji na dnevnem redu. Kajti kljub vsemu uradnemu zanikanju besni versko preganjanje v rdeči Španiji še nadalje z vso ostrastjo, kot se to dogaja v Rusiji in povsod tam, kjer je zavladal komunizem.

Človek je popotnik

Če vprašamo filozofijo, naj nam pove, kaj je človek, nam odgovori, da je duhovno bitje. Telo je, kakor vsaka snov, podvrženo razpadanju, razkroju in uničenju. Duša pa je duhovna, zato ne more razpasti, se ne razkrojiti, ampak je nesmrtna. Človek je torej po svoji duhovno telesni naravi nekaj omesnega, nekaj prehodnega, je bitje med umrljivostjo in nesmrtnostjo.

Če vprašamo teologijo, kaj je človek, je odgovor določnejši: po telesu je umrljiv, a ne za vedno. Bog je telesu napovedal vstajenje mesa. To ni nekaj naravnega, ampak je nekaj, kar je mimo narave. Duša je sicer nesmrtna že po naravi, ali teologija gre še dalje: Nesmrtnost duše ima dve možnosti: ali v zvezi z nadnaravnim darilom posvečujoče milosti božje ali brez nje. Duša, ki je v posvečujoči milosti božji, bo živela večno žioljenje; duša, ki ne bo imela posvečujoče milosti božje, bo v večni smrti. Prav za prav sta pojma večni in smrti nezdružljiva, če ju mislimo v istem redu. Zdržljiva pa sta v različnem redu, če nima posvečujoče milosti. Če govorimo o večni smrti, tedaj mislimo na obojni red. V vsakem človeku gre od rojstva do groba za vprašanje: ali večno žioljenje ali večna smrt? Vsak tostranski materializem ima neprestano dva neutajljiva in trdoovratna nasprotnika v filozofiji in teologiji. To sta vznemirljiva nasprotnika materializma. Človekova usoda ne gre in ne gre v okvir samo materialističnega nazora. Človek je nekaj omesnega, nekaj prehodnega. Teologija pravi, da je človek popotnik, ali da je na romanju (homo viator, in statu

viae). To romanje nalaga človeku neprestano ozire na cilj. Človek se mu ne more odreči, ker mu ni naloženo od zunaj, da bi se dalo ločiti od njegove narave, ampak je vsajeno v naravo njegove duhovno telesne usodnosti. Gre samo za to, kakšen bo izid tega romanja.

Nedeljsko berilo in evangelij sta popolnoma v teh mislih. Sv. Paoel pravi: »Opominjam vas kot tujce in popotnike, da se zdržujete mesenega poželenja. Lepo živite... Vse spoštujte, brate ljubite, Boga se bojte.« In Kristus pravi: »Še malo... in spet bom videl.«

Torej tujci in popotniki smo. Ne romano v neznano, ampak h Kristusu Odrašeni-ku. Vsaka dolga in težka pot je že na zemlji zaznamovana ali markirana. Tudi naša pot v večnost je zaznamovana. Znamenja pa so: vera, zapovedi in zakramenti. Ob njih in po njih se pride v večno žioljenje!

★

PROGLAS »ZVEZE LATINCEV« ZA OBNOVITEV CERKEV V ŠPANJI.

»Zveza latincev« je te dni na ves narod naslovila sledeči proglas: »To, kar je barbarizem razdejalo, uničilo, onečastilo, to je treba obnoviti, popraviti s civilizacijo in z zakonom. Na herojskih tleh bratske Španije je ogrožen obstoj katolištva. To je obstoj tistega katolištva, ki mora pomagati nad krvavečo in slavno zemljo zopet postaviti križ ljubezni in odrešenja.« Obenem je nakazala kardinalu Gombi primasu Španije, milijon frankov.

★

Pomen suverene vatican. države

Papeško zemeljsko gospostvo, ki mu je napravilo konec nacionalno zedinjenje Italije, je Cerkev obremenjalo z zemeljsko-politični posli in spori ter je vzbujalo psihološko utemeljena nasprotovanja: oboje je šlo na račun vzvišenega poslanstva katoliške Cerkev.

Nove Vatikanske države, ki je plod pomiritve med Sveto Stolico in italijansko državo, pa zaradi neznatnosti njenega ozemlja in majhnega števila prebivalcev često ne pojmujejo v vsej njeni pomembnosti in mislimo, da gre le za neko zunanjo obliko brez praktične vrednosti.

*

V našem času smo priča prehoda iz liberalne države v nove oblike tako imenovanih totalitarnih nacionalnih držav. Dočim je liberalna država — v kolikor dejansko ni uveljavljala protikrščanskih kulturnobojnih smeri — načelno bila indiferentna do katerih koli ideoloških stremeljenj, pa je v bistvu modernih nacionalno-totalitarnih držav njih enotna ideološka usmerjenost. Država se več ne smatra kot »nujno zlo«, omejeno na »sistem pravnih norm«, temveč se pojmuje kot »vtelesenje naroda« v vsej njegovi tradicionalni, moralni, politični in gospodarski razsežnosti. V nasprotju s kozmopolitsko liberalno državo, ki ni imela druge kot negativne funkcije v zaščiti »javnega reda in miru«, vstaja totalitarna nacionalna država kot organiziran izraz socialnega življenja določenega naroda, ki sicer v razliki od boljševiske države »ne vrši vsega«, toda »vse vodi« (Salazar).

V totalitarni nacionalni državi so vsi izrazi socialnega življenja podrejeni disciplini enotne državne volje: organizacije, tisk, šolstvo itd. Zamejstvu totalitarna nacionalna država odgovarja tudi za tako zvano »javno mnenje« (čigar nosilci so tisk, radio, organizacije, zborovanja in pod.), ki je v liberalni državi pred-

stavljalo prosto silo izven okvira »državne volje in odgovornosti. Zato n. pr. tisk ni le podrejen sistematični cenzuri, temveč tudi pozitivnim smernicam državne politike.

Lahko bi v analizi svojstva moderne nacionalno-totalitarne države šli še dalje. Toda ta kratek oris zadostuje, da v tej luči z ostrejšo jasnostjo in konkretnostjo razberemo pomen svobodne Vatikanske države v sodobnosti.

Cerkev je organizacija z nadnaravnimi cilji, ki pa deluje v svetu naravne stvarnosti, ki lahko cerkveno poslanstvo pospešuje ali pa ovira. Kot vodstvu nadnarodne organizacije je Cerkvenemu središču v izvrševanju vrhovnega nadnaravnega poslanstva brezpogojno potrebna nevezanost na enostranska stremljenja poedinih narodnih enot, ki so že po naravi različne in često medseboj neskladne. Avtonomija, ki je Cerkvi priznana v okviru narodnih državnih tvorb, pa ima svoje meje v neprestopnih narodnih interesih, še posebej v modernih nacionalnih totalitarnih državah, ki so narodno svojstvo in cilje postavile kot vrhovno vodilo socialne dejavnosti.

Zato je svobodna Vatikanska država kot suvereno zemeljsko središče poglavarja katoliške Cerkev nujni pogoj za oni nadnaravni značaj, ki ga mora imeti Cerkev kot organizacija z nadnaravnim namenom.

Ne da bi zanikala posebne cilje in interese, ki izvirajo iz različnosti poedinih narodov in njihovih držav, potrebuje Cerkev svobodno suvereno središče, od koder lahko neodvisno in neovirano v vsej čistosti razlaga katoliški nauk, vrši moralno kritiko vseh zemeljskih dogajanj in svobodno o vsem poroča.

Vatikanska država iz leta 1929 tej bistveni potrebi osrednjega cerkvenega vodstva v politični meri zadostuje, ne da bi Cerkev obremenjevala z zemeljsko-državnimi posli in spori, ki so bili značilni za papeško državo pred 1870.

Pokažite naš list svojim prijateljem! Stem nam pridobivate nove naročnike!

Sodobni vidik svetovnega gibanja brezbožnikov

(Po predavanju dr. Lodygenskega, člana komisije »Pro Deo«)

Če se je borba med zlim in dobrim vedno vršila v najrazličnejših oblikah, to ne drži za našo dobo, ko so se prav po enotnem mednarodnem načrtu organizirale vse protiverske sile in se kar najtesneje združile. In vse te sile se opirajo na sovjetsko Rusijo, ki je že od začetka stavila vsa sredstva v službo protiverskega gibanja. To gibanje se danes še neprenehoma razvija, a ne samo v Rusiji, marveč po vsem svetu.

L. 1880. je bila v Rusiji ustanovljena meščanska in socialistična »Mednarodna zveza brezbožnikov«. Kmalu po ruski revoluciji, so komunisti hoteli dobiti vodstvo v tej organizaciji, toda ker se socialisti in prostozidarji niso hoteli popolnoma podvreči varštvu Moskve, je kmalu nastal spor in od l. 1933. dalje obstajata dve protiverski mednarodni zvezi: mednarodna zveza svobodomislecev s sedežem v Bruslju in mednarodna zveza proletarskih svobodomislecev, ki je imela svoj sedež najprej na Dunaju, pozneje v Berlinu, kjer so bile tedaj vse važne pomožne organizacije Kominterne.

Septembra l. 1935. je bil v Moskvi sedmi kongres komunistične internacionale, ki je zamislil taktiko »ljudske fronte«. Po tajnih pogajanjih med Moskvo in voditelji internacionale v Bruslju, je bil v Pragi kongres za združenje obeh protiverskih internacionale.

Izvršilni urad »Internacionale svobodomislecev«, ki je spremenil svoje ime v »Svetovno zvezo svobodomislecev«, se je bavil predvsem s tremi važnimi problemi: 1. okrepiti zveze med različnimi odseki internacionale in jih pripraviti za napadalno akcijo; 2. pomagati rdeči Španiji s propagando; 3. pripraviti svetovni kongres brezbožnikov. Ta kongres bi moral biti v Bruslju, toda zaradi borb z belgijsko katoliško mladino so bili prisiljeni izbrati si za kongres London.

Marksistični nauk je popolnoma brezverski. Marksizem in vera sta nezdržljiva, ker maksizem priganja človeka, da zaničuje vse, kar je verskega, da se utrjuje v snovnih brigah in predvsem, da se sprosti vsake obveznosti in krščanske morale.

»Svetovna zveza svobodomislecev« piše, da so njeni odseki organizirani po vsem svetu. Stiki med posameznimi odseki se vzdržujejo z medsebojnim dopisovanjem, listi in brošurami. Število članov, ki redno plačujejo članarino svojim odsekom, pa znaša 6 milijonov.

Nauki moderne protiverske propagande:

1. Nauk (resnica), da biva Bog, je nesmisel.
2. Znanost je z vero nezdržljiva.
3. Vera ni socialna in je v službi kapitala.
4. Cerkev blagoslavlja vojne in prispeva k njih razvoju.
5. Vera je opij za ljudstvo.
6. Cerkev in njeni služabniki so izkoriščevalci, torej se mora vera izkoreniniti in zato je simbol svetovnega protiverskega gibanja svoboden človek, ki podira in lomi križ, »križ nesreče«, kakor imenuje križ zadnja krilatica himne brezbožnikov.
7. Najmoderneje geslo brezbožnikov pa je: **Borba proti veri je borba za socializem.**

Dalje piše »Svetovna zveza svobodomislecev«: »Akcija svobodomiseltva nikdar ne preneha, niti ni hrupna, ampak je vztrajna in se razširja večinoma tiho v globino in širino, v času in prostoru, počasi sicer, toda gotovo. Svobodomiseltvo prodira v mišljenje, duha in srce.« To je metoda prostozidarjev. Njih najvažnejše sredstvo je tisk, saj danes izhaja 15 periodičnih listov v različnih jezikih.

Glavno delo brezbožnikov je borba proti verskemu pouku. Takole piše »Priročnik o organizaciji protiverskega dela«: »Protiverski pouk otrok naj se začne kar najbolj zgodaj. Čemur se otrok prilagodi v najnežnejši dobi, to mu služi kot podlaga za njegov bodoči razvoj. Otroka moramo privedi do brezbožnega pojmovanja sveta, pokazati mu vlogo vere v razredni borbi in vzbuditi v njem voljo do borbe proti verskim predsodkom njegove družine in okolice.«

»Zveza delavcev-brezbožnikov Francije« pa piše: »Milijoni otrok so plen Cerkev. Povsod hočejo duhovniki vseh ver napraviti iz delavskih otrok služabnike duhovščine in kapitala, ogleduhe, stavkokaze... Iztrgajmo otroke Cerkvi. Prednost, ki se jim tam nudi, je le vaba, ki slabo skriva trnek... Pokažimo tem otrokom cilje, ki jih zasleduje duhovščina; prepričajmo jih, da je treba združiti organizacije otrok-brezbožnikov in pokroviteljstvo proletarcev. Tukaj jih bomo očuvali pred vsakim zaničevanjem Cerkev, katere poslanstvo je, da jih napravi vdane, podložne in poslušne... Tu postavljamo nasproti verskemu krstu — rdeči krst, katekizmu revolucionarno vzgojo, prvemu obhajilu praznik otrok... Žene, mladeniči, otroci, združite se v »zvezo delavcev-brezbožnikov«, tu pomagajte iztrebljati Cerkev in boriti se brez nadaljnega proti opiju ljudstva.«

Specialisti protiverske akcije v Moskvi in tudi njihovi tovariši na zapadu vztrajajo pri tem, da se ne sme omejiti na izdajanje protiverskih publikacij, ampak da se morajo tisk in organizacije prepojit s protiverskim duhom. Zadnja pretveza njihova pa obstoja v tem, da se »ponudi roka« krščanskim organizacijam. V prvi vrsti pa hočejo s tem oslabiti opozicijo verskih krogov proti komunistični akciji.

Program svetovnega kongresa brezbožnikov v Londonu.

Petek, 9. septembra 1938: Sestanek internacionalnega sveta. Zvečer: Oficielni sprejem delegatov in zabavni ter glasbeni večer.

Sobota: Pričetek kongresa. Nagovor predsednika in razgovor o vprašanju »Znanost in Cerkev«. Popoldne: »Mladina, šole in svobodomiseltvo«. Zvečer v neki veliki dvorani: »Borba za mir in svobodo«.

Nedelja: »Stvarnost laične morale«. Zvečer v gledališču ob 19. uri: Poročilo Lorolutja (Francija) in nekega sovjetskega delegata.

Ponedeljek: Poročila posameznih narodov, zaključek kongresa. Zvečer ob 18.30 v Trocaderu banket.

Internacionalno protiversko gibanje poteka na kratko nekako v treh etapah:

1. Ustanoviti svetovno organizacijo, tehnični aparat, ki bi zagotovil nadaljevanje tega gibanja in pripravljenost vojskujočih se kadrov;
2. delati med masami s pomočjo teh kadrov in zabičati jim sovraštvo do vere in njenih služabnikov;
3. omrtviti delavnost verskih organizacij.

Kadar pa se bo še v drugih državah utrdila rdeča diktatura, pa se začne še 4. etapa: krvava preganjanje, iztrebitev duhovščine in kadrov krščanskih organizacij, zapori in skrunitev ter rušenje cerkva. Rusija in Španija pač jasno kažeta, kako potekajo dogodki te zadnje etape.

Pred seboj imamo torej obširno organizacijo, katere namen je borba proti krščanstvu in proti vsaki religiji in je njeno brezversko gibanje v resnici izraz nekega satanskega upora in borbe proti božji avtoriteti.

★

Letošnji socialni teden (Semaine sociale), ki ga prirejajo francoski katoličani vsako leto, bo v Rouenu in bo obravnaval vprašanje: Svoboščine v socialnem življenju.

Pristopite k Slovenski Straži!

Slovenska straža v Ljubljani se je nanovo osnovala v Ljubljani šele nedavno kot podružnica mariborske matice in kot matična ednica za ozemlje bivše ljubljanske oblasti. S. S. v Ljubljani bo torej vezala vse podružnice tega ozemlja, razpredene po večjih krajih, kakor tudi po podeželju.

Slovenska straža ima v svojem načrtu podrobno narodnoobrambno delo. Predvsem spadajo v njen delokrog kočevski Slovenci ter obmejni naš živelj na notranjski in gorenjski strani. A tudi vsi ostali Slovenci doma in izven ožje naše domovine bodo deležni njene skrbi. Predvsem jo čaka temeljita organizacija narodne zavednosti med širšimi plastmi našega naroda, kolikor tega ne zmorejo druga narodnoobrambna in prosvetna društva. V njenih zamislih je po eni strani Slovenski institut, ki naj podrobno pregleduje stanje našega naroda v vseh ozirih, zlasti kar zadeva narodno zvest in odpornost, po drugi strani pa tudi konkretno dejstvovanje na podlagi teh ugotovitev, da se naš narod kar moč narodno osveti in okrepi ter da se dvigne naše narodno blagostanje za sedanost kakor za bodočnost.

Brez sredstev pa nam je še tako lepo zamišljeno delo že vnaprej onemogočeno. Ker je naša organizacija še mlada in se šele uveljavlja, je predvsem vezana na članarino in podpore. Ker je namen Slovenske straže, ki hoče obrambo slovenskega življa z narodno izobrazbo in gmotno okrepitvijo ter živo stražo nad našimi narodnimi interesi, svet in mora biti svet v tej vihravi dobi vsakemu resničnemu in zavednemu Slovencu, smo prepričani, da se boste brez pomišljanja priključili vrstam S. S. in ji nudili podporo v vsakem pogledu! Letna članarina znaša 12 din (mesечно en dinar!), kar pač zmore sleherni izmed nas. Kdor zmore več, naj da, kolikor pač more dati. Brezposelni naj se ne odtegajo zaradi določene članarine sodelovanju in sočutenju z nami in naj pač prispevajo manj po svojih močeh (vsaj dinar), nihče pa naj se ne odtegne temu vabilu v Slovensko stražo! Kdor more kaj sodelovati ali svetovati, mu bomo hvaležni. Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Slovenska straža, pisarna Prosvetne zveze, Ljubljana, Miklošičeva 7.

SLOVENSKA STRAŽA.

Dr. Ivan Merz, apostol Katoliške akcije med Hrvati

(Ob 10. obletnici smrti.)

V teh težkih dneh, ko visi nad nami mračno nebo svetovnega gorja in zagrenjenosti, ki se polasča vedno širših množic, nam je kakor vesela pomlad, ki nas navdaja z upanjem in veseljem v bodočnost, vsaka lepa in vzpodbudna beseda ter svetel zgled optimizma, ki nam ga daje vsak posameznik, posebno še mlad človek. Za mladino ima vedno velik čar življenje človeka, posebno še mladega, ki se je dvignil iz vsakdanjosti in živi ter dela za ideale, ob katerih se je ogrelo in zažarelo njegovo mlado, navdušeno srce.

Tak svetel primer iz današnjih dni nam je lahko nam malo poznani hrvatski katoliški preporoditelj dr. Ivan Merz (1896 Banjaluka — 1928 Zagreb).

Življenje tega Kristusovega mladca je kaj zanimivo in pestro. Zanimal se je za vse probleme, vse svoje moči je posvetil orlovstvu, zanimal se je za umetnost, bil je literat. Ves svet je gledal skozi prizmo estetično-literarne koncepcije.

Ko je bil poklican v svetovno vojno, so na fronti v njem dozorela nova spoznanja; vojne

I v e r i

Londoni tednik »Guardian« prinaša z dne 25. marca t. l. vest, da so obenem z novgorodskim nadškofom ustrelili veliko število duhovnikov, ki so bili obtoženi najbolj nemožnih političnih zločinov. Dodaja še, naj angleška cerkev protestira, kot je to storila leta 1922 in 1923, kajti takih verskih preganjanj in streljanj duhovnikov dan za dnem mirno ni več mogoče gledati.

V SSSR so izdali uredbo, po kateri so vsa poslednjevoljna naklonila v korist kake cerkve nična.

V l. 1937. so po nalogu GPU zaprli okrog 2500 cerkev, češ da niso plačale davka, ki ga je vlada namenoma zvišala.

Moskovska »Izvestja« prinašajo popis zaplenjenega cerkvenega premoženja v SSSR. Zasegli so 1 milijon ha zemlje, okrog 1000 posestev po vaseh, okrog 2000 samostanov in redovniških hiš ter nad 100 delavnic. Od l. 1920 je država tako dobila vrednosti nad 7 milijard rubljev, v čemer pa niso zaračunane cene umetnin, ki jih je tudi zaplenila.

Za Veliko noč so priredili boljševiki v SSSR 8000 protikrščanskih predavanj, da bi odvrnili ljudi od praznovanja Velike noči v verskem duhu.

Kljub vsem prepovedim so v Mehiki praznovali Veliko noč. Cerkev so bile odprte in vedno polne. Državne oblasti, ki so izdale prepovedi, niso motile praznovanja.

V ameriškem radiu bo govoril znani Fulton J. Sheen o križevem potu. Njegovi govori so predvsem namenjeni komunističnim poslušalcem.

Ameriški katoličani in protestanti so začeli skupno borbo proti nenravnemu leposlovju in so ustanovili Zvezo za nraavnost v leposlovju. Na stotisoče ljudi je že podpisalo obveznosti te zveze, da bodo odklanjali nenravno leposlovje in tudi številni prodajalci so se zavezali, da nenravnih spisov ne bodo niti dajali v izlozbe niti prodajali.

Misijonsko razstavo bodo priredili l. 1940. v Vatikanu. Na njej bo zbrana verska umetnost vseh misijonskih pokrajin od najstarejših do najmlajših kat. misijonskih središč.

Poljski škofje so izdali skupno pastirsko pismo vsem duhovnikom, kjer jih pozivajo, naj predvsem skrbijo za dušni blagor ljudi po predmetjih, novih naseljencev na vasi in proletarcev brez doma.

O framazonih pišejo poljski škofje v skupnem pastirskem listu: »Proti veri se bori, sicer redno tajno in zahrbtno, svobodno zidarstvo in svobodomiseltvo. Bore se za znani svobodomiseltvi program, ki ga hočejo udejestviti na razvalinah vere. Od tod so ovire, ki nanje večkrat naleti Cerkev, ko ji nevidna roka sedaj tu, sedaj tam meče polena pod noge. Odtod izvira zahteva, da se iz šol izloči verski pouk in da se oslabi moč klera. Odtod stalne zahteve, naj se odpravijo cerkveni dobrodelni zavodi in kat. dobrodelne organizacije, in naj se razlaste bolnišnice cerkvenih redov in cerkvene ustanove. Odtod izvira tudi zahteva framazonov, naj se ločita Cerkev in država. Odtod izvira propaganda laične morale, od tu prizadevanja, da se vpliv Cerkve izrine iz duhovnega življenja.«

grozote, ki jih je sam okušal ter spoznaval, in s tem združena razmišljanja so ga vrgla iz literarne zanesenosti in začel je pogledati življenje, kakršno je v resnici. Intelektualna kriza se je končala z jasnimi in odločnimi Credo. Vera je ostala zmagovalka. Vedno je poudarjal: »Aut catholicus aut nihil.«

Da, dr. Ivan Merz je bil v najboljšem smislu besede moderni katoliški intelektualec, ki je videl pred seboj vso gnilobo družbe, ki jo je treba speljati na pravo pot. In na tem polju sveti tudi pred našim plugom on »homo catholicus«.

Iz vojnega dnevnika dr. Ivana Merza

(Iz rokopisa: dr. Ivan Merz, apostol Katoliške akcije med Hrvati, priredil profesor I. Klasinc.)

Mnogo vojnih dnevnikov, je vzbudilo v Evropi veliko zanimanje, tako posebno Barbusse-ov »Le feu« in pozneje Remarque-ov »Im Westen nichts neues«.

Dnevnik, ki ga je pisal Ivan na fronti, ne zaostaja glede na umetniško ustvarjalno moč in na realistično prikazovanje tega, kar je doživel, v nobenem oziru za temi deli. Še celo več; to, kar njim nedostaja, najdemo pri Ivanu. Pri njem se tudi na fronti ne ločijo ljudje po razredih, kakor pri Barbusseu, temveč po svetovnem naziranju, izvajanem v praksi. Tega ne smemo razumeti tako, da je Ivan opazoval samo zunanji svet in da ga je presojal; ne, on je imel odprte oči za vse, kar se je dogajalo okoli njega in v njem samem, in vse je presojal s kristocentričnega vidika, a najbolj sebe samega. V Ivanovem dnevniku se nam odkriva duša katoliškega vojaka; vojaka, ki ne ubija, temveč prosi Boga, da bi mu ne bilo treba ubijati, ki trpi na fronti telesno in duševno; strada, prezeba, je poln uši, ki je tako rekoč v neprestani smrtni nevarnosti — toda kljub temu vedno združen z Bogom. Zato sem se odločil, da prikažem Ivanovo življenje na fronti z njegovimi lastnimi besedami. Ker je Ivanov vojni dnevnik zelo obsežen in bi izpolnil celo knjigo, se moramo na tem mestu zadovoljiti samo z nekaj odlomki, ki nam bodo podali sliko vojaškega življenja in Ivanovega duhovnega razvoja v letih vojne grozote.

Vojna

Le težko se je vživljal Ivan v nove razmere vojaškega življenja, ki se mu je zagnusilo že na vojni akademiji. Tudi se v njem neredko pojavlja vprašanje o moralni upravičenosti vojne in o njegovem odnosu do prelivanja krvi. Dušiče vojno ozračje in nemir, ki vstaja v lastni duši, sta neprestano dvigala njegovo notranjost v razgibanost, meditacijo in premišljevanje. V tem času je črpal duhovno hrano največ iz sv. Pisma, Kempčanove Hoje za Kristusom (v latinskem tekstu), katero v dnevniku večkrat navaja.

Graz, 18. III. 1916.

»Misliti moram tudi na svojo dušo. Toliko je vezbanja, da človek ne pride do tega, da bi se lotil duševnega dela. Od jutri naprej bom vsaj malo poskušal, da karkoli prečitam in da nadaljujem kulturo svoje duše. To mi je sedaj še najbolj potrebno. Velika je verjetnost, da bom odšel tudi jaz na fronto. Če iskreno govorim, se smrti ne bojim; tam gori je ono pravo kraljestvo. Samo nisem se še pomiril z mislijo, da bom šel v resnici tja, in tudi se ne zavedam, če živim krepostno življenje. Kajti, odkar sem v vojski, sem izgubil zvezo z Onim in sem prenehal razmišljati, kar bi lahko na sebi popravil, tudi si nisem na jasnem, ali sem v službi dobre stvari (kot vojak namreč). Kajti vedno sem bil proti vojni; najrajši bi vse ljudi objel in jih pomiril med seboj; sedaj pa naj jih ubijam! Pa, vzemimo primer, da se borimo proti tiranom. Kljub temu se mi vsiljuje vprašanje, ali smo mi tu na tem svetu poklicani za sodnike. Odgovor: »Ne... Proti temu pa nastopajo dejstva: čudeži Ivane D'Arc itd... kar je jasen dokaz, da je tudi Previdnost dopustila, da se borimo proti zatiralcem duš. Toda dokaz je jačji in lahko bi se tolažil, da je borba proti Italijanom s hrvatske strani neke vrste sveta vojska.«

Graz, 20. III. 1916.

»Mnogo bi lahko pisal, a ne vem, kako; vse bi bilo raztrgano, kakor so tudi moje misli neurejene. Poleg tega sem od vezbanja utrujen. Ko objektivno gledam na ljudi, ki so vzrok temu napornemu poslu, in na cilji, ki ga hočejo doseči, mi preleti lice pomilovalen nasmeh. Oni hočejo, da delamo »stramm«, in nas ne-

prestano gnjavijo, brez odmora in obzira, preteč s kaznijo in z osornim vpitjem. Reveži ne vedo, da se ni mogoče ničesar pošteno naučiti, če se pretirava. Tak je lahko samo človek brez religije.«

Graz, 29. III. 1916.

»O Bog, kako si velik! Poln sem sreče in veselja v duši. Tako malenkost sem videl, a vendar veliko stvar, kakor redko v svojem življenju. Na Annenstrasse je bil velik promet, izložbe razsvetljene, tramvaji hite na dve strani, a ljudje, večji del vojska, se sprehajajo. Tu stoji tiho, dostojanstveno baročna cerkev usmiljenih bratov. Tri velika vrata so zaprta, a pred njimi klečita na stopnicah dva vojaka in molita... O, kako velika je duševna veličina preprostih ljudi. Še živi oni globoko religiozni zanos srednjega veka, one krščanske mistike svetnikov. Ta dva vojaka ne mislita na ostali neverni svet, ki skomiguje z rameni in ju gleda s prezirom na ustih; temveč pokléneta na živahnem mestu pred cerkvijo in molita v prisotnosti Evharištije. O Bog, Bog, čuj klic slabotnega človeka in daj mi ono silno, brezobzirno vero teh preprostih ljudi!«

Slovenska Bistrica, 17. VI. 1916.

»Sele danes sem lahko preglédal, kje sem. Stajerska vas v zeleni dolini. Na vzhodu in zahodu visoki hribi, polni vinogradov, na severu nizki holmi, ki se izgubljajo v daljavi. S cerkvami je okrašena vsa priroda. Danes sem za nekaj ur sam odšel v prirodu, kjer je vladala tišina. Samo murni so čvrčali in tu in tam se je iz blatnega ribnika oglasala žabja pesem. Sivi oblaki so prepregli nebo; na zapadu so prehajali v rumeno, a na severu se je med oblaki prikazovalo vođeno rdeče nebo. Ko sem se hotel v duši zbrati, razumeti to tišino, te barve in vse nepoznano, je zazvonilo »Angel Gospodov« s slovenske cerkve, nato so se oglašili zvonovi z drugih cerkvá, kakor da me žele predramiti; malo prej sem v duši iskal ta duševni svet in kakor da je bilo vse prej samo neki videz, sem komaj sedaj občutil, da je vse to resnica in da je ta nevidni svet realnost.«

Mürzzuschlag, 15. VIII. 1916.

»Zgodaj sem vstal, odšel sem k sv. obhajilu in sem si prizadeval, da se poglobim v ta misterij. Zdi se mi, da sem prodril precej globoko v samega sebe in v oni svet. Ne, nisem videl vsega, vendar sem kakor v neki megli občutil one zakone, one, kar vse giblje, in za tem Madono z Detetom.« (Konec prihodnjic.)

Proslava tridesete obletnice dijaške MK

Dijaška Marijina kongregacija pri oo. jezuitih v Ljubljani je slovesno praznovala 30 letnico svoje ustanovitve. Jutranja proslava v sredo, 28. aprila, s skupno sv. mašo in sv. obhajilom je zvečer dopolnila še zunanja proslava, akademija v frančiškanski dvorani, kjer se je v obilnem številu zbrala dijaška mladina s svojimi prijatelji.

Prvi je nastopil kongreganist, ki je najprej pozdravil Marijo, katere kip je stal v ozadju, nato pa se je obrnil proti občinstvu in pozdravil predvsem p. Žužka kot ustanovitelja kongregacije.

Sledila je pevsko točka. Iz kakih tridesetih gl. uniformiranih kongreganistov, s svojo zastavo v sredini, je zaorila pesem odločno, lahko in navdušeno: »Odbila je ura, prišel je čas...«

Sledilo je simbolično gimnastično izvajanje z besedilom: »Zdrava Marija«, ki je popolnoma uspelo.

Po pesmi: »Zmagala si...« je nastopil kot govornik kranjski dekan g. Matija Škrbec, ki je kot prvi član pred tridesetimi leti opisal začetek kongregacije in njene borbe s teda-

njim vladnim liberalizmom. Povedal je, da se imamo MK zahvaliti, da se je odbil od nas dah Masarykovega modernizma. Trdi svoj duhovniški poklic pripisuje vplivu kongregacije. Mnenja, da kongregacija ni več moderna se mu zde nespametna, in če kongregacija sedaj tako lepo ne uspeva, kakor bi bilo želeli, ni iskati vzroka v njej sami, ampak kje drugje. Morda ji manjka »motorja«, tako močnega kakor je bil p. Žužek, kateremu je govornik tudi izrekel zahvalo, da je vztrajal v tistih težkih časih, ko je bilo težko zbrati zadostno število članov.

Nato je sledila zopet telovadna točka, narkar je g. dr. Debevec zelo globokoumno podal, kako posega v bistvo kongreganistovega verskega življenja Marija kot kraljica vsega stvarstva in srednica vseh milosti. Ona stori, da je pot njenih sodalov v večnost trdna in varna kot kamenite stopnice z železno ograjo. Če se kateri bivši kongreganist v življenju oddalji od vere, se vsaj na smrtno uro po Marijini močni priprošnji vrne na ravno pot.

Za zaključek zelo primeren je bil prizorček »Misterij Christophoros«. Vsak, kakor mali Tarcizij, more in mora nesti Kristusa v svet, še posebno pa Marijin kongreganist.

Knjige

Dom in svet. Nova knjiga V. letnik (50. letnik od ustanovitve), za leti 1937-38, št. 3. in 4., uredil prof. v p. dr. Jože Debevec.

Že se je zdelo, da bo usahnila mladika, ki jo je »pred petdesetimi leti vsadil... in jo odgojil s svojo srčno krojo« Francišek Lampe, ki je »v skladnosti naravne in nadnaravne lepote, resnice in dobrote... hotel narodne sile krečiti, širiti in pridobivati, nikdar jih ne slabit, ožiti in odbijati« (Koblar, DS 50/1). Toda mladika ni usahnila, le za leto dni je zastala v rasti. Ko so stari uredniki DS odstopili, se je nekdo vendarle spomnil Debeveca, moža, ki »pripada po svojih letih med prvi rod Lampetovih učencev in sotrudnikov.« a je bil »po svojem mišljenju in čutenju... s svojimi 50 leti sposoben preozeti začasno uredništvo Doma in sveta v kritični dobi, ko so se oglašale pri nas najbolj preratne oblike« (Šolar, DS 50/90), in ki je zdaj s svojimi sedemdesetimi leti znova začasno prevzel uredništvo iste revije.

Ta zvezek (3. in 4. št.) DS posveča prvo besedo trem zvestim prijateljem lista: Ihu Troštu, Franu Jakliču Podgoričanu in Mihlu Opeki, ki so v preteklem letu umrli. Prvega in zadnjega se je spomnil J. D. Jakliča pa dr. Ivan Grafenauer. Leposlovi je za ta zvezek prispevali: France Bevk Bajtarja Mihaleta (dalje in konec), Ignac Koprivec Gosposično Vidó, France Kunstelj črtico Pesem tihe rebri in Jože Cukale dve ljubki pesmi (Umirajoči vasi, Magdalena). Dr. Ant. Trstenjak nadaljuje razpravo »Človek in njegova govorica«, Niko Kuret pa poroča o Gledališču pod režimi (namreč o gledališču v Sovjetiji, Italiji in Nemčiji) in ugotavlja, »da ni prav, če kakor noj vtikamo pred rdečo nevarnostjo glavo v pesek«, in da se je treba nasprotniku postaviti »z edino pravim orožjem nasproti. To orožje je v delu in v resničnem ustvarjanju.« — V Razgledniku so ocenjene razne knjige, v Zapiskih pa novi urednik pojasnjuje vzroke zastoja in navaja smernice, ki ga bodo pri delu vodile, in se omenja, da bo Cajnkarjev »Potopljeni svet« (ki je medtem izšel že v knjigi; op. ur.) v DS ostal torso, ker avtor na »pismo prošnjo ni poslal tretjega in četrtega dejanja.«

Novi urednik, ki je v svojem življenju »stotinam pobudil in vzgojil čut za slovestveno delo« (Šolar; DS 50/89), bo moral pač spet »tvoriti most k najmlajšemu rodu, zakaj ves omesni rod je skoraj ugasnil« (Šolar; DS 50/90). Dom in svet pa »naj z Bogom srečno nadaljuje svojo pot« in »naj bo mladim sotrudnikom dober delodajalec«, kot je sedanji njegov urednik zapisal v prvem

zvezku jubilejnega letnika (DS 50/15), ko pač ni mislil, da ga bo moral po tej poti sam še tudi krmariti. Bog daj, da bi ga dobro krmaril!

Bilanca ljudske fronte v Franciji

Francoski tednik »Temps présent« je primer sel v 25. št. z dne 22. aprila t. l. članek o ljudski fronti, ki ga je napisal Henri Simon. Iz njega podajemo nekaj misli.

Nastop Daladierjeve vlade pomeni dejanski propad ljudske fronte, katere vodja sam je moral priznati, da ljudska fronta ni bila več zmožna vladati Francijo.

Ljudska fronta je prišla v Francijo do oblasti (v maju 1936) prav v času, ko si je francoski narod še prav posebno želel kruha, miru in svobode.

Blum je ob nastopu vlade obljubil, da bo vse tri želje francoskega naroda izpolnil. Obljubil je, toda bolj važno je, koliko je storil.

Ali je dal kruha?

Danes ni v Franciji nič manj takih, ki ga nimajo in takih, ki podraženega kruha kupiti ne morejo. Število brezposelnih je kljub enakomernejši porazdelitvi dela in podržavljenju industrijskih podjetij še vedno enako stanju v maju 1936. Plače so kljub sorazmernejši razdelitvi še vedno neprimerne, ker so se zvišali stroški za življenjske potrebščine. Skratka: delavstvu se v tej dobi ni nič boljše godilo in revno meščanstvo je še bolj obubožalo. Splošno blagostanje naroda se je zmanjšalo.

Ali je zagotovil mir?

Nikoli še ni bil mir v Franciji tako ogrožen kot v tej dobi. Še nikdar ni bilo tako treba skrbeti za nabavo orožja, da bi si ohranili mir. Zamisel kolektivne varnosti je na tleh. Zeneva je odpovedala.

Ali je dal svobodo?

Tudi v tem ni bilo v teh dveh letih sprememb na boljše. Še nasprotno. Narodna politika gotovo ni dosegla nikake neodvisnosti, saj je bila (bodisi neposredno v parlamentu, bodisi posredno po delavskih organizacijah) pod izredno močnim pritiskom moskovskega komunizma.

S tem ni sicer rečeno, da je komunizem vzrok vseh teh socialnih težav (brezposelnost, oboroževanje totalitarnih držav), toda brez dvoma je bilo večine teh poraznih neuspehov krivo napačno ravnanje, ki ga je ljudsko-frontiški vladi narekovala njihova zgrešena ideologija. Marksisti so trdili, da se hočejo načelno posvetiti izključno delavskemu razredu, pri tem pa so pozabili, da je francoski narod že po svoji psihološki kakor tudi gospodarski zgradjenosti nasproten diktaturi proletariata.

Že drugi mesec po svoji zmagi (junija) so izzvali revolucionarji anarhijo. Z neprestanimi stavkami, ki so sledile, se je manjšal narodni dohodek. To je privedlo množice k spoznanju, da so jih voditelji izdali. Voditelji pa so začutili, da se jim množice čedalje bolj odtegujejo. V resnici je bilo to dvojno »izdajstvo« neizogibno. Po zgrešeni revolucionarni ideologiji svojih voditeljev nahujskane množice so izzvale anarhijo, voditelji pa, ki so si naredili nalogo voditi Francijo, so nehote naleteli tudi na kmetijski in meščanski stan. Spoznali so, da je ljudska fronta hotela vzpostaviti v Franciji neuresničljiv družbeni in gospodarski red.

★

Prosvetni minister nacionalne Španije je izdal okrožnico o poučevanju verouka, v kateri pravi, da ni dovolj, če se tedensko poučuje ena ura verouka, ampak je potrebno, da je ves pouk v šoli prepojen s krščanskim duhom. Naloga šole mora biti: vzgojiti krščanske otroke, ki bodo tudi dobri državljani.